

Portrett: Tidligere landbruksminister Gunhild Øyangen - Nyhetsbrev nr 3 2011:

Gunhild Øyangen var landbruksminister da Jenter i Skogbruket ble stiftet i 1986. Hennes sterke engasjement for å få kvinner mer synlige og aktive i både jord- og skogbruket hadde stor betydning for etableringen av organisasjonen. På temakonferansen under jubileumslandsmøtet 16. – 18. september vil hun bli intervjuet av tidligere NRK-reporter Kari Bay Haugen.

Nyhetsbrevet kommer ut ikke lenge etter tragedien som har rammet ditt parti og hele Norge som nasjon. Hvilke tanker gjør du deg?

Det er helt forferdelig - ja nesten ubegripelig - det som har skjedd. Jeg kjenner flere som har mistet barn eller har barn som ligger hardt skadd etter tragedien. Det er grusomt og helt meningsløst at idealistiske, forsvarsløse barn og unge rammes på denne måten. Jeg tror en hel nasjon føler det likedan, og det er fint å se det samholdet, styrken og kjærligheten som fellesskapet har vist.

Foto: Avisas Sør-Trøndelag

Hva var ditt viktigste argument for å si ja til å bli landets første kvinnelige landbruksminister?

Det var å ta den utfordringen det var å være den første kvinne som skulle styre ei mannsdominert næring.

Hva var mest utfordrende med å inneha ministerposten?

Å tåle mye kjeft på møter og i landbrukspressen, og samtidig å holde motet og engasjementet oppe.

Da du var landbruksminister møtte du sikkert mange i skogbruksnæringa, både kvinner og menn. Er det noen møter som har gjort spesielt inntrykk på deg? Har det vært noen kvinner du har fått ekstra stor respekt for?

Jeg husker samarbeidet med Jenter i Skogbruket som veldig inspirerende. Berit Sanness ga jernet for å få organisasjonen opp og stå, og Merete Furuberg husker jeg også godt som en tydelig stemme i JIS.

Det skal stor innsats til for å skape en helt ny organisasjon. Jenter i Skogbruket er en organisasjon som har vist seg svært livskraftig i 25 år.

Jeg må også nevne hele skogavdelingen med Oluf Aalde i spissen som gode faglige rådgivere. Dessuten hadde skogavdelingen de hyggeligste julebordene i departementet!

Hva er du mest stolt av å ha utrettet, eller vært med på å få til?

Bygdeutviklingsmidlene som jeg startet opp med i 1986 økte fra null til flere hundre millioner ved slutten av perioden. Disse pengene har skapt et mer variert bygde-Norge og flere inntektsmuligheter.

Mange av tiltakene var i starten innrettet spesielt mot kvinner, men det var tilfeller hvor svaret fra landbruksetaten kom i mannens navn.

Evalueringen av tiltakene som kom nylig, viser at bygdeutviklingsmidlene har hatt positiv effekt på utviklingen i bygde-Norge.

Jeg startet et omfattende samarbeid med Sissel Rønbeck om miljøtiltak i landbruket, som omfattet både jord- og skogbruk. Embetsmenn og etater lærte å respektere hverandre.

Og jeg bevilget de første pengene til en økologisk forskningsstasjon på Tingvoll allerede i 1986 - stikk i strid med embetsverkets klare råd.

Jeg vil også trekke frem tiltakene for å ivareta verdiene i kulturlandskapet, og en tydelig omlegging av støtten til arealstøtte i stedet for produksjonsstøtte.

Jeg fremmet også Stortingsmeldingen "Landbruk i Utvikling" i 1993, som jeg ubeskjedent kalte min kjærlighetserklæring til landbruket.

Har du et spesielt minne fra tiden som landbruksminister eller en spesiell episode som har gjort inntrykk på deg?

Det er mange sterke minner. Men jeg kan huske at jeg var "vettskremt" den første tiden. Og jeg glemmer aldri mitt første møte med embetsverket. Jeg kom fra mitt første Statsråd i mai 1986, og skulle treffe alle ekspedisjonssjefene på kontoret mitt. Der sto det en rekke alvorlige menn, alle eldre enn meg og stinne av fagkunnskap. Det vil være galt å si at det lyste velvilje av dem. De mente nok denne utnevnelsen var helt feil!

I din tid som landbruksminister ble det satt fokus på å få flere kvinner aktivt med i en mannsdominert landbruksnæring. Som et resultat av ditt arbeid, ble Jenter i Skogbruket etablert. Det har skjedd mye positivt på likestillingsfronten siden den gang, hva er utfordringene i dag i forhold til for 25 år siden?

Jeg ser med egne øyne at det gis muligheter for mer allsidig næringsvirksomhet på gårdene. Det tjener kvinnene på.

Kvinnene har også styrket sin stilling gjennom bedre svangerskapspermisjon og tilnærmet full barnehagedekning.

Jeg vil spesielt trekke frem pappapermisjonen som fremmer en bedre fordeling av ansvar i heimen. Den bidrar dessuten til at arbeidsgiver ikke så lett skjeler til kjønn ved ansettelser.

Når det nå fra enkelte hold foreslås å ta bort pappapermen, så er det verken smart av hensyn til barna som nå blir bedre kjent med far, eller av hensyn til at det faktisk ikke er full likestilling i alle deler av arbeidslivet.

JIS har som mål å legge seg ned når det ikke er behov for oss lenger, det vil si når kvinner har en like selvfølgelig plass i skognæringa som menn. Tror du det er på tide å gjøre det? Hvis ikke, hva mener du er JIS' viktigste rolle framover?

Gunhild Øyangen på JiS-møte i Hurdal i 1987

Det er positivt at de som arbeider innen skogforvaltning, og som har mye både teoretisk og praktisk kunnskap, aktivt er med i organisasjonen. De kan bidra faglig og støtte odelsjenter som gjerne har annen utdanning.

Av erfaring vet jeg at terskelen for å stille spørsmål ofte er lavere i kvinnefora. JIS er "ung" i et historisk perspektiv, og det er enda ikke full likestilling i næringen. Jeg tror vi kvinner trenger et godt kvinnenettverk.

Jeg tror ikke det er lurt å legge ned et forum hvor kvinner møtes for å diskutere næring. Det er en viktig kunnskapsbase for alle kvinner som har ansvar og interesse for skog.

JiS er engasjert i Senegal med skogplanting, og i slutten av juli kom 6 entusiastiske JiS-medlemmer tilbake fra den årlige planteleiren der nede. Hva mener du, bør JiS engasjere seg internasjonalt?

Jeg synes det er veldig positivt at JiS engasjerer seg på denne måten. Det viser en humanitær og miljørettet innstilling. Denne satsingen gir en gjensidig læring som er viktig. Som kvinneorganisasjon har dere en viktig oppgave som støttespiller til kvinner i den fattige delen av verden. I disse samfunnene er ofte kvinnene selve bærebjelken både i familien og samfunnet.

Er det et menneske du beundrer spesielt?

Jeg legger vekt på å respektere alle mennesker. Særlig beundrer jeg mennesker som på ulike vis jobber for et bedre samfunn, og mennesker som skaper nytt på ulike felt. Jeg respekterte Gro for den måten hun styrte landet på.

Nå synes jeg at Jens Stoltenberg har vist seg som en sterk og samlende leder i en krevende tid.

Hva driver du med for tida?

Jeg er medlem av EOS-utvalget, det vil si Stortingets kontrollutvalg for de hemmelige tjenester, og jeg er styreleder i BIRKA A/S Nasjonalt senter for kunst og håndverk. Jeg har vært heldig og fått drive mye med oppgaver innen kunst og kultur etter jeg sluttet på Stortinget.

Jeg har blant annet vært med i en operaoppsetning uten å kunne synge, og vært prosjektleder for en teaterturné i USA. Jeg er også styremedlem i Kinebfestivalen, bygdas årlige kulturhøydepunkt. Og jeg er leder av Eldrerådet.

Når jeg ikke arbeider med vervene mine, er jeg stortingspensjonist og bestemor.

Har du en spesiell hobby?

Jeg er vel mer et mer arbeids- og organisasjonsmenneske enn hobbymenneske. Men jeg har alltid vært en bokorm. Jeg leser mye: romaner, biografier, krim og flere aviser daglig.

Jeg er veldig glad i friluftsliv, Naturen betyr mye for meg. Så det blir mange turer i skog og mark, ofte rundt Utnesvatnet der vi bor. Vi har også ei fjellrekke i bygda, og jeg liker godt å komme meg til topps. Vi har båt og ei lita hytte i marka.

Jeg trener også Qui Gong, gjerne ute når været er bra.

Hva gjør deg glad?

Gode øyeblikk i naturen, stunder med barnebarn, god musikk, god litteratur, amatørteater og gode program på TV. Og ikke minst gode samtaler med venner og familie.

Hvor eller med hva slapper du best av?

Jeg slapper av hjemme og i naturen jeg har rundt meg. Men det er fint innimellom å reise bort, gjerne til varmere land. Det går an å slappe godt av på Kreta eller i Central Park i New York også.

Hvordan vil du aller helst tilbringe en vanlig hverdagskveld?

Jeg dekker middagsbord med duk, levende lys og blomster hver kveld, og prater med mine nærmeste ved bordet. Ser jeg et godt TV-program, snakker i telefonen, eller sitter på Facebook. Og så leser jeg på senga hver kveld.

Hvilke framtidsplaner har du i dag?

Jeg ønsker å fortsette i mine tillitsverv så lenge helsa holder, og fullføre vedlikeholdet på eiendommen. Jeg vil fortsette å bruke tid på interesser og mennesker som er viktige for meg.

Det er viktig å ta vare på kropp og sjel. Jeg er fortsatt nysgjerrig, og har som mål å lære meg nye ting, for eksempel et nytt språk, en ny dans, eller dyrke planter jeg ikke har erfaring med.

Det er et mål for meg å være i bevegelse både kroppslig og intellektuelt.